

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นการเผยแพร่องค์ความรู้ 2 ประการคือ 1) การสร้างโรงเรือนเลี้ยงเป็ดไขว้ราคาถูก เพื่อให้เกษตรกรที่ต้องการเปลี่ยนรูปแบบการเลี้ยงจากการเลี้ยงแบบไล่ทุ่งตลอดเวลามาเป็น การเลี้ยงเป็ดในโรงเรือนในช่วงฤดูฝน 2) การผลิตอาหารเป็ดใช้เอง โดยเน้นการใช้วัตถุดิบทางการเกษตรที่สามารถหาได้ในท้องถิ่น เป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องโภชนาและสารอาหารพื้นฐานที่เป็ดต้องการ เพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ได้ตามสถานการณ์จริง

เป็ดเป็นสัตว์ที่เลี้ยงง่าย เติบโตเร็ว สามารถใช้อาหารและวัตถุดิบที่มีในท้องถิ่นได้เป็นอย่างดี ให้ผลตอบแทนในระยะเวลาดสั้น จำหน่ายได้ง่าย และสามารถเลี้ยงเป็นอาชีพเสริมร่วมกับอาชีพอื่นได้

พันธุ์เป็ดไขว้

เป็ดไขว้กาก็แคมป์เบลล์ (khaki Campbell)

มีขนลำตัวสีน้ำตาล เพศผู้มีหัวสีเขียว ปลายหางม้วนงอ มีวงแหวนสีน้ำตาลอ่อนรอบคอ ปากสีเขียวแกมน้ำเงิน แข็งและทำสีส้ม เพศเมียมีหัวสีน้ำตาลเข้ม ปากสีดำ แข็งและทำสีน้ำตาล อายุเมื่อให้ไข่ฟองแรก 135 วัน น้ำหนักตัวเมื่อให้ไข่ฟองแรก 1,536 กรัม น้ำหนักไข่ฟองแรก 52 กรัม ผลผลิตไข่ 272 ฟอง/ปี



ที่มา : Moose Manor Farm

<http://www.moosemanorfarms.com/about-khaki-campbells.html>

เป็ดไข่พันธุ์ปากน้ำ (Pak Nam Egg Duck)

เป็ดพื้นเมืองขนาดเล็ก เลี้ยงง่าย และต้านทานโรค เพศผู้มีหัวสีเขียวเข้มเป็นมัน เพศเมียมีขนสีดำตลอดลำตัว หน้าอกสีขาว ปากแข็งและเท้าสีดำ เริ่มไข่เมื่ออายุ150วัน ให้ผลผลิตไข่ปีละ 280 - 300 ฟอง น้ำหนักไข่ฟองแรก 60 กรัม



ที่มา : Khonkaenlink

<https://forum.khonkaenlink.info/index.php?topic=17682435.0>

เป็ดไข่กบินทร์บุรี (Kabinburi Egg Duck)

เพศผู้หัวและคอมีสีเขียวแก่ชัดเจนและสีนี้จะค่อย ๆ จางลง จนเป็นสีน้ำเงินปนดำ ขนหาง 2-3เส้น โค้งงอขึ้นด้านบน น้ำหนักตัวอยู่ระหว่าง 1,700-1,800กรัม เริ่มไข่เมื่ออายุ150-160วัน น้ำหนักตัวเมื่อเริ่มไข่1,450-1,500กรัม ให้ผลผลิตไข่ปีละ 300 - 320 ฟอง อายุการให้ไข่ 1 - 2 ปี



ที่มา : Weotec

<http://www.weotec.com/article/6/การเลี้ยงเป็ดไข่พันธุ์กบินทร์บุรี>

เป็ดไข่นครปฐม (Nakorn Pathom Egg Duck)

มีขนาดตัวใหญ่กว่าเป็ดกาก็แคมป์เบลล์ให้ไข่เช้าแต่ให้ไข่ขนาดใหญ่เพศผู้ หัวมีสีเขียวเข้ม คอควั่นเป็นวงแหวนสีขาว ปากสีเทา เท้าและแข้งสีส้ม เพศเมียมีสีน้ำตาลลายกาบอ้อยน้ำหนักตัวเมื่อเริ่มไข่ 1,580 กรัม



ที่มา : Khonkaenlink

<https://forum.khonkaenlink.info/index.php?topic=17682435.0>

เป็ดไข่บางปะกง (Bang Pa Kong Egg Duck)

เพศผู้มีขนสีเทาเข้มหัว ปลายปีก ปลายหางสีเขียวแก่ ปากสีน้ำเงิน ขา แข็งสีส้ม อายุเริ่มผสมพันธุ์6เดือน เพศเมียขนตามลำตัวสีเทาอ่อนตลอดลำตัว ปากสีดำน้ำเงิน แข็งสีดำ อายุเมื่อให้ไข่ฟองแรก 4 เดือน น้ำหนักตัวเมื่อให้ไข่ฟองแรก 1,533 กรัม ผลิตไข่ปีละ 301 ฟอง/แม่



ที่มา : กลุ่มวิจัยความหลากหลายทางชีวภาพ กองบำรุงพันธุ์สัตว์ กรมปศุสัตว์

http://breeding.dld.go.th/biodiversity/chm/pvp_chm/provinculture/duck%20bang%20pa%20kong.html

ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อ การเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งและวิธีการปรับตัวของครัวเรือนเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง

ภาสกร และคณะ (2559) รายงานว่า เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งโดยส่วนใหญ่ ระบุว่า การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เช่น อากาศที่ร้อนขึ้น ภัยแล้ง เป็นอุปสรรคในการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง เนื่องจากภัยแล้งทำให้ไม่มีน้ำ รองลงมาได้แก่ ที่นาที่มีอยู่จำกัด และที่นาขาดความอุดมสมบูรณ์

ในภาพรวมความเสี่ยงที่เกิดขึ้นทางเกษตรกรรมของการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งกลุ่มตัวอย่างในเขตภาคใต้ตอนบนจะเป็นความเสี่ยงทางด้านการผลิต รองลงมาเป็นความเสี่ยงทางด้านการเงิน และความเสี่ยงทางด้านทรัพยากรมนุษย์ และความเสี่ยงทางด้านสถาบัน ตามลำดับ

ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งในด้านการผลิตพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งระบุว่าการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศมีความเสี่ยงในระดับปานกลาง รองลงมาได้แก่ พื้นที่ในการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งมีความเสี่ยงในระดับปานกลาง และขาดความสมบูรณ์ของอาหาร มีความเสี่ยงในระดับปานกลาง

ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งในด้านสถาบันพบว่าในภาพรวมมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งระบุว่า นโยบายของรัฐไม่ส่งเสริมการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย รองลงมาได้แก่ กฎระเบียบในการเคลื่อนย้ายสัตว์ มีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย

ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งในด้านการเงินในภาพรวมมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย ขาดแคลนเงินทุนมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย ภาระหนี้สินมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย ขาดสินเชื่อ มีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย และผลตอบแทนไม่คุ้มค้ำมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย

ปัจจัยเสี่ยงที่มีผลต่อการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งด้านทรัพยากรมนุษย์ ในภาพรวมมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย การขาดการรวมกลุ่มมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย ความไม่เข้มแข็งของกลุ่มผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย อำนาจต่อรองระหว่างผู้เลี้ยงกับพ่อค้าคนกลางมีความเสี่ยงอยู่ในระดับน้อย

เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งโดยส่วนใหญ่เนื่องจากมีความเสี่ยงทางด้านการผลิตสูงกว่าด้านอื่น ดังนั้นเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งต้องการให้รัฐบาลช่วยสนับสนุนด้านการเลี้ยง เช่น ลดต้นทุนการผลิต แจกพันธุ์สัตว์ รองลงมาได้แก่การฉีดวัคซีนให้เป็ดฟรี เพราะค่าใช้จ่ายในการฉีดวัคซีนค่อนข้างสูง

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเสี่ยงที่ส่งผลกระทบต่อ การเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งและวิธีการปรับตัวสามารถสรุป ได้ดังนี้

(1) การลดลงของพื้นที่นาและแหล่งน้ำ การลดลงของพื้นที่นาและแหล่งน้ำเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลให้มีการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งในการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง

(2) ที่นาขาดความอุดมสมบูรณ์ของอาหารที่จะใช้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง ความอุดมสมบูรณ์ของอาหารในพื้นที่ที่จะใช้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งใช้เลือกพื้นที่ในการเลี้ยง นอกจากนี้ความอุดมสมบูรณ์ของอาหารในพื้นที่เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งยังเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อผลผลิตของเป็ดไล่ทุ่ง

(3) ความเสี่ยงที่เกิดจากโรคระบาด โดยในช่วง 5 ปีที่ผ่านมาเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งโดยส่วนใหญ่ระบุว่าไม่เคยประสบกับปัญหาโรคระบาด อย่างไรก็ตามถึงแม้สถานการณ์ปัจจุบันความเสี่ยงที่เกิดจากโรคระบาดโดยเฉพาะโรคใช้หวัดนกจะมีไม่มากแต่ผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งยังต้องเฝ้าระวังและเข้าใจถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นรวมทั้งแนวปฏิบัติ

(4) การใช้สารเคมีในนาข้าว การใช้สารเคมีในนาข้าวอาจส่งผลกระทบต่อ การเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง โดยเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งระบุว่าในบางพื้นที่เจ้าของพื้นที่นามีการใช้สารเคมีในนาข้าว ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้สารเคมีในนาข้าวคือจะทำให้เป็ดตาบอด เป็ดตายและเป็ดป่วย

(5) การอพยพเข้ามาของนกปากห่างในพื้นที่ นกปากห่างที่อพยพเข้ามาในพื้นที่จะเข้ามาเก็บกินหอยเชอร์รี่ซึ่งเป็นอาหารสำคัญของเป็ดไล่ทุ่งส่งผลให้หอยเชอร์รี่ซึ่งเป็นศัตรูของต้นข้าวหมดไปในขณะเดียวกันทำให้แหล่งอาหารที่สำคัญของเป็ดไล่ทุ่งลดน้อยลงไปด้วย

(6) การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อ การเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง ภัยแล้งมีส่งผลกระทบต่อผลผลิตของเป็ดไล่ทุ่ง ในระยะยาวปัญหาที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศจะทวีความรุนแรงมากขึ้น

แนวทางในการปรับตัวและการจัดการความเสี่ยงของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งมีดังนี้

แนวทางการปรับตัวและการจัดการความเสี่ยงของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง มีดังนี้

การปรับตัวต่อความเสี่ยงที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง

1) การสนับสนุนด้านการเลี้ยง เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือกัน โดยหน่วยงานของรัฐควรให้การสนับสนุนด้านการเลี้ยง เช่น เงินทุน วัคซีน องค์ความรู้ต่าง ๆ เช่น การลดต้นทุน การจัดบันทึกฟาร์ม เป็นต้น

2) การอนุรักษ์ พัฒนา ปรับปรุงทรัพยากรน้ำ แหล่งน้ำในพื้นที่ เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งมีการเลี้ยงที่กระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลกระทบต่อความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งน้ำในพื้นที่และปริมาณน้ำในพื้นที่ โดยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและปัญหากล้วยแล้งได้ส่งผลกระทบต่อฐานทรัพยากรน้ำในพื้นที่ แนวทางที่มีการดำเนินการในปัจจุบันของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งคือการสูบน้ำเข้าพื้นที่นา การพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งน้ำในพื้นที่จึงมีความสำคัญเพื่อให้เกษตรกรโดยทั่วไปและเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งมีน้ำเพียงพอ

3) การส่งเสริมให้เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งประกอบอาชีพเสริมเพื่อรองรับความเสี่ยงจากการผลิต ความเสี่ยงในการผลิตที่เกิดขึ้นจะทำให้รายได้ที่ได้จากการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งลดลงเนื่องจากผลผลิตไข่ที่ลดลง เพื่อลดผลกระทบดังกล่าวเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งควรได้รับการส่งเสริมให้มืออาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ในช่วงที่ผลผลิตไข่ลดลงหรือช่วงที่หยุดพักการเลี้ยง

4) การจัดทำสำมะโนผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งที่ถูกต้องและกำหนดพื้นที่ที่เหมาะสมในการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง จากการสำรวจพบว่าข้อมูลในเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งในแต่ละพื้นที่ไม่มีความชัดเจน เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงของจำนวนเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งในแต่ละปีค่อนข้างมาก นอกจากนี้ยังมีเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งที่ยังไม่ลงทะเบียนจำนวนหนึ่ง ทำให้ข้อมูลเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งมีความคลาดเคลื่อน การจัดทำพื้นที่ที่เหมาะสมในการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งเป็นแนวทางที่จะช่วยส่งเสริมการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งและควบคุมการระบาดของโรคได้อีกแนวทางหนึ่งเพื่อให้อาชีพการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งยังคงอยู่คู่กับวิถีเกษตรกรรมของไทย มากกว่าการส่งเสริมให้เกษตรกรเลิกเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งแล้วหันไปเลี้ยงในระบบปิดแทน

5) การให้ความรู้ในด้านการตลาดและการแปรรูปผลผลิต เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มเกษตรกรขาดความรู้ด้านการตลาด และการแปรรูปผลผลิต เพื่อสามารถวางแผนการผลิตได้ถูกต้อง และการสร้างมูลค่าเพิ่มให้ผลผลิต

6) การสนับสนุนให้เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นต่อการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง เพื่อให้เกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งสามารถเตรียมความพร้อมและมีแนวทางในการปรับตัวเพื่อรองรับความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นในอนาคตซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนในอาชีพการเลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง เช่น การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอายุของเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่ง การพึ่งพิงรายได้จากภาคเกษตรค่อนข้างสูง ความไม่หลากหลายของแหล่งรายได้ ความเสี่ยงที่เกิดขึ้นจากการผลิต อำนาจต่อรองในตลาด เนื่องจากการศึกษาพบว่าเกษตรกรผู้เลี้ยงเป็ดไล่ทุ่งโดยส่วนใหญ่ยังขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการปรับตัวเพื่อรองรับความเสี่ยงในแต่ละด้าน โดยเฉพาะมาตรการจัดการความเสี่ยงด้านการผลิต

โรงเรือนสำหรับเลี้ยงเป็ด

ข้อมูลจากเอกสารเผยแพร่ โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ การเลี้ยงเป็ดไข่ กล่าวว่า โรงเรือนสำหรับเลี้ยงเป็ดไข่ควรมีขนาดที่เหมาะสมกับจำนวนเป็ดที่เลี้ยงในปริมาณ 3-4 ตารางเมตรต่อตัวและควรแบ่งออกเป็น 2 ส่วน โดยกั้นคอกสูง 80-100 ซม. บุลดตาข่าย และอาจตีไม้ปิดทึบสูง 20-30 ซม. เพื่อป้องกันเป็ดชนตาข่ายขาด มีลานให้น้ำเป็นคอนกรีตลาดเอียงสร้างเป็นรางกว้าง 10-15 ซม.ยาวตามแนวมุมโรงเรือน มีร่องระบายน้ำทั้งนอกนอกเล้าและมีรังไข่สำหรับแม่เป็ดเข้าไปวางไข่ได้ขนาด 30 x 35 x 20 ซม. ชิดกับฝาผนังด้านใดด้านหนึ่งของโรงเรือน โดยใช้อัตรารังไข่ 4 แม่/ช่อง ภายในรังไข่จะต้องมีวัสดุรองรัง เช่น แกลบ ขี้เลื่อย ที่แห้งและสะอาด

ลักษณะทั่วไปของโรงเรือนเป็ดที่ดี ควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. กันลม แดด ฝน ได้
2. อากาศภายในโรงเรือนสามารถระบายถ่ายเทอากาศได้ดี
3. สามารถรักษาความสะอาดได้ง่ายไม่มีน้ำขัง
4. พื้นควรเป็นพื้นทราย หรือพื้นซีเมนต์ จะทำให้ทำความสะอาดได้ง่าย และควรปูเปลือกข้าวหรือแกลบเป็นวัสดุรองพื้น
5. บริเวณที่วางอุปกรณ์ให้น้ำควรมีการระบายน้ำที่ดีพื้นโรงเรือนบริเวณที่ให้น้ำควรใช้พื้นไม้ระแนง หรือพื้นสแลทจะสามารถระบายน้ำได้ดี หรืออาจจะทำเป็นแท่นตะแกรงลวดสำหรับวางอุปกรณ์ให้น้ำ
6. สร้างง่าย ราคาถูก และใช้วัสดุก่อสร้างที่มีในท้องถิ่น
7. ไม่ควรเลี้ยงแน่นจนเกินไปอัตราส่วนในการเลี้ยงต่อพื้นที่มีดังนี้
 - เป็ดเล็ก 6-8 ตัว ต่อ 1 ตารางเมตร
 - เป็ดรุ่น 5-6 ตัว ต่อ 1 ตารางเมตร
 - เป็ดไข่ 4-5 ตัว ต่อ 1 ตารางเมตร
 - เป็ดเนื้อ 7 ตัว ต่อ 1 ตารางเมตร ทุกขนาด

อุปกรณ์ในการเลี้ยงเป็ด

1. เครื่องกกลูกเป็ด

ลูกเป็ดเมื่อยังเล็กอยู่ไม่สามารถสร้างความอบอุ่นให้แก่ร่างกายได้เพียงพอ เมื่ออยู่ในสภาพอากาศเย็นโดยเฉพาะในเวลากลางคืนหรือตอนเช้า ถ้าปล่อยให้เย็นเกินไป ลูกเป็ดจะตายหรือแคระแกร็นได้ ดังนั้นผู้เลี้ยงจึงต้องมีเครื่องกกเพื่อให้ลูกเป็ดได้รับความอบอุ่นเพียงพอการกกลูกเป็ดสามารถทำได้ 2 วิธี คือ กกโดยใช้แม่เป็ดกก และกกโดยใช้เครื่องกก

1.1 การกกด้วยแม่เป็ด เป็นวิธีแบบธรรมชาติใช้ได้สำหรับกรณีที่เลี้ยงเป็ดจำนวนไม่มาก หรือเป็นการเลี้ยงแบบหลังบ้านมีลูกเป็ดไม่กี่ตัวก็ปล่อยให้แม่เป็ดกกและเลี้ยงลูกเอง

1.2 กกด้วยเครื่องกก เครื่องกกที่มีใช้ในปัจจุบัน ได้แก่ เครื่องกกแก๊ส เครื่องกกไฟฟ้า หลักการและวิธีดำเนินการ เหมือนกับการเลี้ยงไก่และการจัดการไก่กระทรง

2. อุปกรณ์ให้อาหาร

อุปกรณ์ให้อาหารเปิดควรทำเป็นรางจะได้ผลดีกว่าการใช้ถังอาหารเช่นเดียวกับที่ใช้ในการเลี้ยงไก่ เนื่องจากเปิดเป็นสัตว์ปีกที่หากินตามแหล่งน้ำ ปากเปิดจึงออกแบบมาให้เหมาะสมกับการกินอาหารในลักษณะกรองของแข็งจากนั้น ดังนั้น พฤติกรรมการกินอาหารของเปิดจะไม่ใช้วิธีจิกแล้วกลืนกินแบบไก่ แต่จะกินอาหารเข้าปากก่อนแล้วจึงค่อยยกหัวขึ้นเพื่อกินอาหารโดยใช้ลิ้นดันเข้าไป จึงทำให้อาหารบางส่วนร่วงหล่นออกจากปาก ดังนั้น การให้อาหารเปิดจึงควรใช้อุปกรณ์ให้น้ำแบบรางจะช่วยให้อาหารหกหล่นจากปากสู่น้อยกว่าการให้แบบถังอาหาร รางอาหารสำหรับเปิดมีหลายรูปแบบ เช่น ทำเป็นรางไม้กึ่งอัตโนมัติ รางไม้รูปตัววี หรือรูปถ้วย หรืออาจจะใช้รางรถยนต์ผ่าซีกก็ได้

3. อุปกรณ์ให้น้ำเนื่องจากเปิดเป็นสัตว์ที่หากินตามแหล่งน้ำ ดังนั้น นอกจากเปิดจะดื่มน้ำแล้วก็ยังมีนิสัยชอบเล่นน้ำอีกด้วย จึงทำให้สิ้นเปลืองน้ำมาก ถ้าหากเราใช้กระปุกน้ำเช่นเดียวกับที่ใช้เลี้ยงไก่ ก็อาจจะสิ้นเปลืองแรงงานมากในการเติมน้ำ ดังนั้น การเลี้ยงเปิดจึงนิยมใช้อุปกรณ์ให้น้ำแบบรางอัตโนมัติ โดยอาจจะใช้ท่อน้ำขนาดใหญ่ผ่าซีกแล้วใช้ปูนซีเมนต์ปิดหัวท้าย ด้านหนึ่งติดวาล์วลูกลอยเพื่อควบคุมระดับน้ำในรางหรืออาจจะก่อปูนทำเป็นรางน้ำไว้ด้านหนึ่งของโรงเรือนเพื่อให้เปิดได้กินและเล่นน้ำด้วยก็ได้ น้ำที่ล้นออกมาก็ปล่อยให้ไหลออกไปนอกโรงเรือน

รางน้ำควรระวังให้ห่างจากรางอาหารพอควร เพื่อบังคับให้เปิดได้เดินไปกินน้ำและอาหารจะช่วยให้เปิดได้ออกกำลังกายและช่วยลดการการสูญเสียอาหาร เนื่องจากเมื่อเปิดกินอาหารก็จะกินจนเต็มปากแล้วจึงค่อยกลืนลงคอ ถ้าหากอุปกรณ์ให้อาหารอยู่ใกล้อุปกรณ์ให้น้ำเมื่อกินอาหารอยู่ในปากเปิดก็จะเดินไปกินน้ำทันทีจะทำให้อาหารที่ยังค้างอยู่ในปากตกลงไปในน้ำทำให้สิ้นเปลืองอาหารและทำให้น้ำสกปรกเร็วขึ้น

การเลี้ยงดู

1. การเลี้ยงลูกเปิด อายุ 0-2 สัปดาห์ เป็นช่วงที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ถ้าลูกเปิดแข็งแรงเติบโตสม่าเสมอ สมบูรณ์ มีภูมิคุ้มกันโรคระบาดแล้วระยะต่อไปจะไม่ประสบปัญหา ดังนั้น ก่อนนำลูกเปิดไข่เข้ามาเลี้ยงควรทำความสะอาดโรงเรือนและอุปกรณ์ล่วงหน้าอย่างน้อย 2 สัปดาห์โรงเรือนควรป้องกันลมฝนได้ระบายอากาศได้ดีต้องเปลี่ยนวัสดุรองพื้นใหม่ทุกครั้งที่น่าลูกเปิดเข้าคอก โดยเปิดอายุ 0-1 สัปดาห์ ใช้พื้นที่ 30 ตัว/ตร.ม. ถ้าอายุ 1-2 สัปดาห์ใช้พื้นที่ 23 ตัว/ตร.ม. และอายุ 2-3 สัปดาห์ใช้พื้นที่ 15 ตัว/ตร.ม. ใช้หลอดไฟกชนขนาด 120 วัตต์/ 200 ตัว

อุณหภูมิดังนี้

อายุ	อากาศร้อน		อากาศเย็น	
	องศา F	องศา C	องศา F	องศา C
1 วัน	95	35	95	35
2 – 7 วัน	95-90	35-32	95-90	35-32
1 – 2 สัปดาห์	90-80	32-26	90-80	32-26
2 – 3 สัปดาห์	หยุดกก		80-75	26-23

เมื่อลูกเปิดมาถึงฟาร์มควรเตรียมน้ำสะอาด หากใช้น้ำประปาควรเปิดน้ำเก็บไว้ข้ามคืนก่อนควรระวังไม่ให้คอกขึ้นแฉะและให้อาหารครึ่งละเล็กน้อยบ่อยๆในระยะ2วันแรกควรให้อาหารผสมชนิดผง โปรตีน 17-18% คลุกน้ำพohมาดๆ ใส่ในภาชนะแบนราบ

2. การเลี้ยงเปิดอายุ 3-8 สัปดาห์ควรเอาใจใส่ด้านอาหารและการจัดการเลี้ยงดูที่เหมาะสม โดยอาจจะเลี้ยงปล่อยไล่ทุ่งตอนกลับคอกเวลาเย็น หรือเลี้ยงในโรงเรือนที่มีลานดินยื่นออกมานอกโรงเรือนให้ลูกเปิดเล่นและพักผ่อนเวลากลางวัน ส่วนกลางคืนขังไว้ในโรงเรือนกันห้องให้อยู่รวมกัน 5-6 ตัว/ตร.ม. และให้อาหารลูกเปิดวันละ 2 ครั้ง คือเช้า 7.00-8.00 น.และบ่าย 14.00-15.00 น. เป็นอาหารชนิดผงคลุกน้ำให้ขึ้นพohมาดๆ ทำให้กินได้ง่ายและไม่ตกหล่นมาก มีน้ำสะอาดให้กินเพียงพอ

3. การเลี้ยงเปิดอายุ 9-20 สัปดาห์ ช่วงอายุ 9-16 สัปดาห์ต้องเลี้ยงแบบจำกัดอาหารเพื่อควบคุมน้ำหนักไม่ให้อ้วนเกินไป เพราะถ้าอ้วนเปิดจะไข่น้อย เมื่ออายุ 17 สัปดาห์ขึ้นไป ให้เปิดกินอาหารเต็มเพื่อมีความสมบูรณ์พร้อมให้ไข่เมื่ออายุ 21 สัปดาห์ผู้ที่ต้องการเลี้ยงเปิดไข่แบบกรงตั้งขังเดี่ยวให้แยกเปิดขึ้นกรงตั้ง ขนาด 30x30x30 ซม.และควรฉีดวัคซีนป้องกันโรคคหิวาต์เปิด ตัวละ 2 ซี.ซี.

4. การเลี้ยงเปิดอายุ 21 สัปดาห์ขึ้นไป ระยะนี้เปิดต้องการอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการค่อนข้างสูง ปริมาณอาหารที่ให้ขึ้นอยู่กับผลผลิตที่เพิ่มขึ้นอยู่ระหว่าง 100-160 กรัม/ตัว/วัน หากให้อาหารไม่เต็มที่ขนาดของไขจะเล็กลง

การให้แสงสว่าง

มีความสำคัญเป็นอย่างมากเพราะเปิดสามารถกินน้ำและอาหารได้ตลอดเวลา การเจริญเติบโตเปิดไม่ชะงัก สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมได้ดีผู้เลี้ยงต้องมีการจัดการแสงที่เหมาะสม ดังนี้

อายุ (วัน)	จำนวนชั่วโมงให้แสง	ช่วงเวลาปิด	ความเข้มแสง
1	24	-	หลอดไฟฟ้าขนาด 30-60 วัตต์ เฉพาะกลางคืน (ความเข้มแสง > 40 Lux) กลางวันแสงธรรมชาติ
2	23	24.00-1.00 น.	
3	22	23.00-1.00 น.	
4	21	23.00-2.00 น.	
5	20	22.00-2.00 น.	
6	19	22.00-3.00 น.	
7	18	21.00-3.00 น.	
8-15	12	แสงธรรมชาติ	เวลา 21.00-6.00 น.
16	12		แสงที่ความเข้ม 5 Lux
17			เพื่อฝึกการเข้ารังไข่

ที่มา : โครงการเกษตรทฤษฎีใหม่ การเลี้ยงเป็ดไข่

<http://royal.dld.go.th/webnew/images/IDP/2560/1/1.3/7.pdf>

การทำอาหารเป็ดนั้นไม่มีความยุ่งยากมากนัก เกษตรกรสามารถทำอาหารเป็ดเพื่อเลี้ยงเป็ดเองได้ เนื่องจากอาหารเป็ดไม่ต้องการการอัดเม็ดอาหาร และเป็ดเป็นสัตว์ปีกมีความสามารถในการใช้อาหารที่มีเยื่อใยสูงได้ดีกว่าไก่ แต่ข้อจำกัดในการจัดการอาหารเป็ดคือ เชื้อรา aflatoxin ที่ปนเปื้อนมาในอาหารหรือวัตถุดิบอาหารเป็ด เนื่องจากเป็ดเป็นสัตว์ที่มีความต้านทานสารพิษ aflatoxin ได้ในระดับที่ต่ำมาก โดยทั่วไปอาหารเป็ดที่เกษตรกรทำเองนั้นจะเน้นการใช้เศษเหลือทางการเกษตรหรือเศษอาหารจากครัวเรือนเป็นหลัก โดยไม่ได้คำนึงถึงองค์ประกอบทางโภชนาที่เป็ดได้รับว่าครบถ้วนหรือไม่ เช่น ใช้หอยเชอรี่ ปลายข้าว ฟักทอง รำหยาบ รำละเอียด ใบกระถิน ผักสดตามท้องถิ่น เพื่อประกอบเป็นสูตรอาหาร เป็นต้น ทำให้เป็ดได้รับสารอาหารไม่ครบตามความต้องการ ส่งผลให้ผลผลิตไข่ที่ได้ไม่เต็มที่ หากเกษตรกรมีความรู้พื้นฐานในการทำสูตรอาหารแล้ว เกษตรกรก็จะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำสูตรอาหารเป็ดเองได้โดยปรับเปลี่ยนวัตถุดิบไปตามฤดูกาลหรือวัตถุดิบที่สามารถหาได้ในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อทำสูตรอาหารให้มีองค์ประกอบทางโภชนาครบถ้วนตามความต้องการของเป็ด ซึ่งจะช่วยให้เป็ดให้ผลผลิตไข่ได้มากขึ้นตามศักยภาพของสายพันธุ์เป็ดนั้นๆ

โภชนศาสตร์เป็ดไข่

โสภณ และคณะ (2556) กล่าวว่า เป็ดไข่เป็นสัตว์ปีกที่มีลักษณะแตกต่างจากสัตว์สี่เท้าหลายประการได้แก่ การย่อยอาหาร

การหายใจ และการหมุนเวียนของโลหิตที่เร็วกว่า อุณหภูมิร่างกายประมาณ 107 องศาฟาเรนไฮต์ จึงเป็นสัตว์ที่ได้รับผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมได้ง่ายและเร็ว ดังนั้นในการเลี้ยงเป็ดไข่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ดังนี้

1. พันธุ์เป็ด
2. สภาพแวดล้อม
3. การจัดการ
4. การป้องกันโรคต่างๆ
5. การเลือกชนิดของอาหาร
6. การให้อาหาร

จะเห็นว่าทั้ง 6 ปัจจัยที่กล่าวมานี้มีความสำคัญทัดเทียมกัน ซึ่งจะต้องทำการค้นคว้าวิจัย และปรับปรุงไปพร้อมๆ กันจึงจะสามารถปรับปรุงประสิทธิภาพในการผลิตเป็ดไข่ได้ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงผลของทางเศรษฐกิจแล้วพบว่าการเลือกชนิดของอาหารและการให้อาหารมีความสำคัญอย่างมาก เพราะการผลิตเป็ดไข่นั้นร้อยละ 60-80 จะเป็นต้นทุนเกี่ยวกับค่าอาหาร ดังนั้นจะต้องให้ความสนใจเป็นพิเศษในการเลือกชนิดของอาหาร โดยพิจารณาราคาของอาหารแต่ละชนิดว่าชนิดใดถูกหรือแพง ควรเอามาประกอบเป็นสูตรอาหารได้มากน้อยเพียงใด นอกจากนี้ยังต้องพิจารณาการประกอบสูตรอาหารเพื่อให้มีราคาถูกที่สุด และใช้เลี้ยงเป็ดไข่ให้ได้ผลผลิตสูงที่สุด ด้วยเหตุนี้ในปัจจุบันจึงได้มีการคิดสูตรอาหารโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในการประกอบสูตรอาหาร ซึ่งทำให้สามารถคิดสูตรอาหารให้มีราคาถูกที่สุด การใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ประกอบสูตรอาหารนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการกำหนดอาหารสัตว์ควบคุมป้อนข้อมูลต่างๆ ตลอดจนปัจจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาหาร และความต้องการโภชนะแต่ละตัวของเป็ดไข่ให้แกคอมพิวเตอร์ให้ถูกต้อง เพื่อว่าคอมพิวเตอร์จะได้ใช้ข้อมูลต่างๆ ที่ป้อนให้นี้คำนวณสูตรอาหารออกมาได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมที่สุด การคิดสูตรอาหารในปัจจุบันนี้โดยเฉพาะโรงงานอาหารสัตว์ต่างๆ นิยมใช้เครื่องคอมพิวเตอร์กันมากเพราะคิดสูตรอาหารได้รวดเร็ว และราคาของวัตถุดิบเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ดังนั้นจึงต้องมีการเปลี่ยนสูตรอาหารอยู่เรื่อยๆ เพื่อให้มีราคาถูกที่สุด สมัยก่อนผู้เลี้ยงเป็ดไข่หรือผู้ผลิตเป็ดไข่มักจะดูคาของประสิทธิภาพการให้อาหารเป็นเครื่องชี้บอกคุณภาพของอาหาร แต่ปัจจุบันนี้ การใช้จ่ายของประสิทธิภาพการให้อาหารอย่างเดียวนั้นไม่พอเพียงจะต้องคำนึงถึงราคาของอาหารและราคาของผลผลิตที่ผลิตออกมาได้แล้วคำนวณต้นทุนการผลิตและกำไรสุทธิจึงจะเป็นการวัดคุณภาพของอาหารที่แน่นอน ดังนั้นการผลิตเป็ดไข่ในปัจจุบันจึงต้องพยายามค้นคว้าและทดลองต่อไปเรื่อยๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้อาหารให้ดียิ่งขึ้น เพื่อแข่งขันกับการผลิตสัตว์ประเภทอื่น

การจัดการการเลี้ยงเป็ดระยะไข่

โสภณ และคณะ (2556) รายงานว่าถ้าเป็ดได้รับการเลี้ยงดูที่ดีและถูกต้องแล้ว เป็ดจะเริ่มไข่เมื่ออายุ 20-22 สัปดาห์ หรือ 5-6 เดือน แล้วแต่ความสมบูรณ์และความต้องการของผู้เลี้ยง เป็ดพันธุ์เบาอาจไข่เร็วกว่านี้ การให้เป็ดไข่เร็วเกินไปจะมีผลเสียมากกว่าผลดี เพราะทำให้ไข่ฟองเล็ก และเป็ดยังไม่สมบูรณ์เต็มที่ ทำให้ไข่ไม่ทน ผู้เลี้ยงเป็ดเชิงพาณิชย์จะให้เป็ดไข่เมื่ออายุ 5 เดือนครึ่ง โดยใช้วิธีควบคุมอาหารและการให้แสงสว่าง และพิจารณาว่าอัตราการไข่จะคุ้มค่างกับราคาอาหารที่เป็ดกินหรือไม่ ถ้าไม่คุ้มค่างก็จะจับเป็ดจำหน่ายเสีย แลวนำเป็ดรุ่นใหม่เข้าเลี้ยงแทน สำหรับการเลี้ยงดูเป็ด

ดไข่ เริ่มจากการขยายเปิดสาวเขาเลาเปิดไข่ ซึ่งควรย้ายก่อนที่เปิดจะเริ่มไข่ประมาณ 2-3 สัปดาห์ เพื่อให้เปิดได้คุ้นเคยกับสถานที่ใหม่และที่วางไข่ ซึ่งการจัดการเปิดระยะไข่มีดังนี้

1. สถานที่สำหรับไข่เปิดวางไข่ หากเลี้ยงเปิดจำนวนน้อยก็ควรทำเองแล้วรองด้วยฟางหรือขี้กบตามแนวขวางคอก คอยเปลี่ยนฟางบ่อยๆ เพื่อไม่ให้ไข่สกปรก ถ้าเลี้ยงเป็นจำนวนมากควรทำรังไข่ที่มีช่องสำหรับแม่เปิดเข้าไปวางไข่ได้ ขนาด $40 \times 40 \times 40$ เซนติเมตร ใหวางรังไข่ติดฝาผนังของห้องด้านใดด้านหนึ่ง โดยใช้อัตรารังไข่ 1 ช่องต่อแม่เปิด 4-5 ตัว ภายในรังไข่จะต้องมีแกลบหรือขี้กบรองพื้น โดยปูใหนาประมาณ 4 นิ้ว รังไข่ควรติดตั้งให้แล้วเสร็จเมื่อเปิดมีอายุ 18 สัปดาห์

2. การให้อาหารเปิดไข่ มีหลายวิธีด้วยกัน ได้แก่ การให้อาหารแบบปล่อยทิ้ง โดยปล่อยให้เปิดหาอาหารตามธรรมชาติ ได้แก่ กุ้ง หอย ปู ปลา พรอบกับเก็บขาวตกไปด้วย ตอนเย็นก็จะตอนเปิดเขาคอกที่สร้างแบบชั่วคราว แล้วให้อาหารมือเย็น การเลี้ยงเปิดด้วยวิธีนี้จะไม่อยู่ประจำที่ แต่เปิดจะถูกตอนไปเรื่อยๆ ไปยังแหล่งที่มีอาหารเพื่อลดต้นทุน การให้อาหารผสม เหมาะสำหรับการให้อาหารเปิดไข่ที่เลี้ยงแบบกักขัง โดยทั่วไป ควรใช้สูตรอาหารที่มีโปรตีนอยู่ระหว่างร้อยละ 15-17 เสริมแร่ธาตุและวิตามินให้เพียงพอ ควรมีเปลือกหอยให้กินได้ตลอดเวลา อยาให้อาหารเหลือติดรางรางใสอาหารต้องทำความสะอาดบ่อยๆ หากให้อาหารสดควรเสริมให้กินมือละประมาณ 5 กิโลกรัม ต่อเปิด 100 ตัว ปลาเปิดหรือหอยสดควรสับหรือบดเสียก่อน ข้อจำกัดของการให้อาหารสดก็คือยุ่งยาก สิ้นเปลืองแรงงาน เป็นแหล่งเพาะแมลงวัน และเปิดเป็นโรคได้ง่าย

3. การให้แสงสว่าง เริ่มต้นตั้งแต่ในระยะเปิดรุ่นอายุ 20-22 สัปดาห์ เพิ่มการให้แสงสว่าง 25-30 นาทีในระยะเริ่มไข่ จนได้แสงสว่างวันละ 17-18 ชั่วโมง ตลอดระยะการไข่การให้แสงสว่างจะเพิ่มให้ในตอนค่ำและตอนเช้ามืด หลอดไฟให้แสงสว่างควรติดสูงพบนีรัศมีและให้กระจายอยู่ทั่ว

4. การจัดการอื่นๆ ในระยะเวลาที่เปิดกำลังไข่ นอกจากจะต้องจัดการในเรื่องของการให้น้ำให้อาหาร และการเก็บไข่เปิดตามปกติแล้ว จะต้องมีจัดการภายในคอกให้เป็นที่ปลอดภัย ดังนี้

4.1 ตรวจสอบสุขภาพทุกๆ ไป และสภาพของเปิดทุกวัน ถ้าพบสิ่งผิดปกติควรรีบปรึกษานักวิชาการหรือสัตวแพทย์

4.2 ดูแลวัสดุรองพื้นไม่ให้อับชื้นแฉะ แข็งเป็นแผ่น และมีกลิ่นแอมโมเนียรุนแรง ถ้าวัสดุรองพื้นจับเป็นก้อน ควรเพิ่มขี้กบหรือแกลบใหม่ลงไป โดยรักษาความหนาของวัสดุรองพื้นไว้ประมาณ 4 นิ้ว คอยระวังอย่าให้ขี้กบหรือแกลบในรังไข่ขึ้น หรือแข็งเป็นแผ่นสกปรกมาก จะทำให้เปลือกไข่สกปรกส่งผลต่อคุณภาพไข่

4.3 ควรกำจัดพยาธิทั้งภายในและภายนอกก่อนเปิดเริ่มไข่ พยาธิภายในไข่ยาถ่ายพยาธิซึ่งมีขายทั่วไปตามร้านขายยาสัตวผสมในอาหารให้เปิดกิน ส่วนพยาธิภายนอกใช้ยาฆ่าแมลงชนิดละลายน้ำ จับเปิดลงจุ่มอาบทั้งตัว

4.4 จัดการเรื่องการระบายอากาศในโรงเรือนให้เพียงพอ อาจใช้พัดลมขนาด 36 นิ้ว ในอัตราพื้นที่ 100 ตารางเมตร จะช่วยระบายอากาศภายในโรงเรือนได้ พัดลมควรตั้งสูงจากพื้นประมาณ 80 เซนติเมตร

4.5 ตรวจสอบระบบแสงสว่างทุกวัน ถ้ามีหลอดไฟแสงสว่างดับควรรีบเปลี่ยนทันที

4.6 ควรหาผักสดหรือหญ้าสดให้เปิดกินวันละครั้ง หรือหั่นผสมลงในอาหาร

4.7 ต้องบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณอาหารที่เปดกิน ผลผลิตไข่ จำนวนเปดคัตทั้ง และเปดตาย การหย่าและวัคซีนอย่างสม่ำเสมอ

4.8 ควบคุมและจัดการเกี่ยวกับการสุขภาพอย่างเคร่งครัด โดยเฉพาะการทำ วัคซีนป้องกันโรคคหิวตและโรคเพลกซ้ำอีกครั้งก่อนเปดไข่ และไม่ควรทำวัคซีนในระยะไข่ เพราะจะทำให้เปดตกใจส่งผลให้อัตรการไขลดลง หรือเกิดอาการเครียด

4.9 ในกรณีที่มีการปล่อยให้เปดไปหากินตามแหล่งอาหารตามธรรมชาติ ควรมีที่กั้น คอกตรงบริเวณที่เปดจะลงน้ำ และควรปล่อยให้ลงน้ำหลังจาก 10.00 น. ไปแล้ว เพราะเปดจะไข่ตั้งแต่เช้ามืดไปจนถึงประมาณ 10.00 น. มิฉะนั้นเปดจะไขลงน้ำทำให้เกิดการสูญเสีย

เนื่องจากเปดมีความสามารถในการให้ผลผลิตสูง เปดจึงตอบสนองต่อสภาวะ แวดลอมที่เปลี่ยนแปลงได้ง่าย ดังนั้นหลังจากที่เปดเริ่มไขควรระมัดระวังในสิ่งต่อไปนี้ คือ

1. ห้ามเปลี่ยนสูตรอาหารที่ใช้เลี้ยงเปดโดยไม่จำเป็น แม้ว่าจะ เปลี่ยนเป็นอาหารที่มีคุณภาพดีขึ้นก็ตาม แต่จะส่งผลให้อัตรการไขลดลงทันที

2. ไม่ควรฉีดวัคซีนในช่วงนี้ (ถ้าไม่จำเป็น) และห้ามหย่าพวก ซัลฟาให้เปดไข่กินเพราะจะทำให้ไขลดลงอย่างมาก

3. พยายามอย่าให้เปดตากฝน เนื่องจากขณะฝนตกมีการ เปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศ เปดไม่สามารถปรับตัวในขณะที่สภาพอากาศเปลี่ยนแปลงส่งผลให้อัตรการไขลดลง วิธีการแก้ไขควรเสริมยาปฏิชีวนะ และวิตามินโดยการละลายน้ำให้เปดกิน

4. ให้เปดมีน้ำจืดและสะอาดกินอย่างเต็มที่ตลอดเวลา

5. พยายามอย่าให้เปดตกใจ เมื่อเปดตกใจจะส่งผลให้อัตรการไขลดลง โดยเฉพาะตอนกลางคืน สุนัข หนู นกฮูก และแมว เป็นสาเหตุให้เปดตกใจ

5. การเก็บไข่เปด เปดจะไข่ตอนเช้ามืดจนถึงประมาณ 10.00 น. หลังจากนั้นเปดจะไม่ไข่ หรือไข่น้อยมาก ดังนั้นจึงควรเก็บไข่ในเล้าจนกว่าจะถึงเวลาดังกล่าว ถ้าเปดไข่ในรังไข่ที่มีวัสดุรอง พื้นที่สะอาด ก็จะได้ไข่เปดที่สะอาดการเก็บไข่เปดควรทำอย่างระมัดระวังใส่ในถาดที่สะอาด คัดขนาด และแยกไข่ที่มีรอยแตกแล้วออก ทำความสะอาดไข่บางฟองที่เปราะเปอนด้วยผ้าแห้ง หรือกระดาษ หาย อยาลางน้ำจะทำให้ไข่เสียเร็ว เสร็จแล้วนำไข่เปดเก็บไว้ในที่เย็น เพื่อนำส่งตลาดต่อไป

6. การคัดเปดออก การเลี้ยงเปดในระยะไข่ประมาณ 18 เดือน ต่อกันนั้นไข่ก็จะลดลงจน ไม่คุ้มคาค่าอาหารก็ให้ขายเปดทั้งฝูง ผลตอบแทนจะมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของการเลี้ยง จำนวนเปดในฝูงที่ไข่ ต้นทุนคาค่าอาหาร ดังนั้นในระหว่างเลี้ยงเปดไข่จะต้องคอยคัดเปดที่ไม่ให้ไขออกจากฝูงตลอดเวลา โดยดูจากลักษณะภายนอกเช่น ลำตัวแคบและสั้น กระจกเชิงกรานแคบ ช่องท้อง แคบ คลำดูรู้สึกแน่น ตึง หนาท้องตึงมาก ขนหยาบและหลุดกระรุงกระรุง มีลักษณะหงอยซึม ดวงตา ไม่สดใส เป็นต้น